

Posudek rigorózní práce Mgr. Pavla Andrle

Rozhodčí doložky

(Vybrané problematické aspekty platnosti rozhodčích doložek)

Předložená rigorózní práce má rozsah 124 stran vlastního textu, dále obsahuje seznam zkratk, seznam použité literatury a dalších zdrojů (jen literatura zaujímá deset stran v členění na knižní publikace, časopisy a elektronické zdroje, dále právní předpisy a judikaturu, vše vzhledem k řešené problematice plně dostačující), konečně abstrakt a klíčová slova v českém a anglickém jazyce. Poznámkový aparát, včetně odkazů na judikaturu, je bohatý a plně dokládá autorovu orientaci ve vybraných řešených otázkách.

Téma práce – rozhodčí doložky – je mimořádně aktuální, vzhledem k tomu, jakým prudkým vývojem za posledních třicet let prošlo a jak jeho využívání v praxi vzrůstalo a posléze zase pokleslo na minimum. Autor tento jev označuje jako „turbulentní vývoj judikatury“ (str. 72), avšak totéž lze vztáhnout i na legislativu. Pro obojí pak platí autorovo tvrzení, že to má velmi negativní vliv na právní jistotu, v tom s autorem souhlasím. Na druhou stranu je škoda, že se autor omezil na některé vybrané otázky platnosti, resp. neplatnosti doložek a nepojednal o rozhodčí smlouvě a rozhodčím řízení z širšího hlediska, jak ještě dále rozvedu.

Práce je členěna – vedle Úvodu a Závěru – do čtyř částí. Prvá část podává obecný přehled a úvod do tématu. Druhá část pojednává o předpokladech platnosti rozhodčí doložky, které tvoří náležitý obsah a forma, arbitrabilita, určení rozhodce a případné určení procesních pravidel. Třetí část je věnována rozhodčí doložce ve spotřebitelských sporech a recentnímu vývoji legislativy v tomto ohledu, až po převratné ustanovení o jejím úplném vyloučení. Čtvrtá část se zabývá soudním přezkumem platnosti rozhodčí doložky v různých stádiích řízení, až po exekuci nebo řízení insolvenční. Proti uvedenému členění nemám žádné námitky a o obsahu jednotlivých částí bude pojednáno dále.

Úvod práce je poněkud matoucí. Poměrně přesně je v něm sice vyjádřen cíl rigorózní práce (str. 8 – „zhodnocení důvodů neplatnosti rozhodčí doložky ve vztahu k vývoji judikatury“), ale následující tři autorovy hypotézy jsou málo srozumitelné: bude jeho úkolem, aby při obhajobě vysvětlil, co vlastně jimi chtěl říci? Není totiž zřejmé, zda jde pouze o nejasnost formulační, anebo i věcnou? Obojí je však nedostatkem.

Závěr práce by měl obsahovat odpověď na základní otázku vytyčenou v Úvodu jako výzkumný cíl. K tomu konstatuji, že ke zhodnocení důvodů neplatnosti rozhodčí doložky v interpretaci vrcholných soudů (Ústavního soudu ČR, Nejvyššího soudu ČR, popř. i Vrchního soudu v Praze) v jejím časovém vývoji autor dospěl.

O tom pojednává celá práce, která postupně a velmi podrobně probírá následující náležitosti rozhodčí doložky a jejich vliv na platnost/neplatnost doložky: forma a podpis, vč. problémů vyplývajících z elektronické podoby právního jednání, arbitrabilita, přesné určení rozhodce. Uvedené náležitosti jsou pojednávány téměř výlučně na bázi judikatury, mnohdy rozporné, kterou autor částečně i komentuje, ale vlastní názor a jeho argumentaci uvádí jen ojediněle. Pozitivní je, že každá část obsahuje bod nazvaný Komparace, v němž je popsáno, resp. citováno řešení dotčené otázky v německém, slovenském, popř. jiném zákonodárství.

Práce tedy jako celek je důkladná a podle mého názoru ob stojí, přes zásadní pochybnosti, které v tom směru mám: autor sice shromáždil a popsal veškeré judikatorní závěry k jednotlivým problémům platnosti doložky, jeho přehled o těchto všech zdrojích je vsutku vyčerpávající. Takový text může dobře posloužit právní praxi. Sám správně konstatuje, že „pro praxi je znalost těchto závěrů zcela nepostradatelná, protože právě sjednocené judikatorní závěry převažující měrou ovlivňují samotnou tvorbu rozhodčích doložek“ (str. 10).

Avšak rigorózní práce nemá být pouhým návodem pro aktuální praxi, vyžaduje něco víc. Vyžaduje alespoň zčásti samostatný teoretický pohled na zvolené téma, úvahu nad smyslem a účelem institutu, nad rozsahem jeho využitelnosti (tj. arbitrabilitou), začlenění do celkového kontextu právního odvětví, včetně řešení hmotněprávní či procesní povahy smlouvy. A to jak v jejím celku, tak i v jejích dílčích složkách. Takový přístup by byl tím užitečnější, čím více kusá a proměnlivá je právní úprava, a s tím zápolící bezradná judikatura. A to, bohužel, posuzovaná práce neposkytuje.

Z dílčích obsahových připomínek, jež není možné zaznamenat v posudku všechny, uvádím alespoň:

Ke str. 17 – rozlišujícím kritériem mezi smlouvou o rozhodci a rozhodčí doložkou není okamžik vzniku sporu, to je nesprávné tvrzení.

Ke str. 31 – jakkoliv je povaha rozhodčí smlouvy sporná a bývá označována jako smlouva „sui generis“, nelze jít tak daleko, že budou zkoumány i náležitosti vůle a poměru vůle a jejího projevu.

Ke str. 41 – tvrzení, že majetkovým právem se rozumí i určovací návrh považují za absurdní.

Ke str. 46 an. – celá anabáze kolem způsobu určení rozhodce, zde popsaná, svědčí o nedostatečném pochopení podstaty rozhodčí smlouvy i o nepřesném výkladu § 7 a § 9 ZRŘ.

K celkové úrovni práce je třeba dále uvést, že výklad – ve snaze o důkladnost – je místy nepřehledný, málo členěný, takže se v něm čtenář poněkud ztrácí. Autor neodlišuje dobře minulou (již překonanou) judikaturu a judikaturu pozdější. Tento nedostatek by odstranilo rozčlenění podle odpovídajících novelizací zákona, což zcela chybí, autor totiž nepracuje dostatečně se zákonem.

Pokud jde o formální stránku práce, vytýkám autorovi ne snad četné, ale dosti hrubé gramatické chyby, které úroveň práce poznamenávají: jsou to chyby v přechodnicích (rozhodce nevědouc, věřitel domnívající se), chyby v gramatické shodě (k rozhodčím doložkám uzavřených – str. 56 a jinde) a dále zvláštní vazby a slova jako „ničeho by nebránilo“ na více místech, „na úkor“ místo kvůli (str. 79), „ustání žaloby“ (str.111), výslovné zakotvení.....by preventovalo (str. 119). Rovněž příliš dlouhá a komplikovaná souvětí jsou někde na újmu srozumitelnosti.

Nicméně – jak už jsem dříve uvedla – klady práce, zejména důkladné shromáždění a rozbor judikatury k tématu, mne vedou k závěru, že práce je ještě způsobilá a doporučuji ji k obhajobě.

Tématem obhajoby bude otázka určení rozhodce.

Prof. JUDr Alena Winterová, CSc

15.4.2021